

pervigiliis, fervidissimisque Divini amoris exercitationibus, aeternitati se comparasset; intaminatam efflavit animam: cujus eventus adjuncta plura referemus, postquam gustandum dederimus compendium ipsius virtutum, quibus implevit sanctissimae, ac mirabilis vitae dies, quanquam numero paucos, magni tamen ponderis ad plenam, immo redundantem gloriae mensuram.

Animi demissio, superimpositae Christianarum virtutum fabricae solidum fundamentum, in omnibus ejus operibus, in gestu, in verbis, in vultu, mirifice resplendebat. Ingenitus Joanni erat a natura suimet contemptus; nec arte, aut studio unquam opus habuit, ut se, suaeque, quoties daretur occasio, libenter despiceret: quasi nihil habuisset laude dignum; sive ab ipsius naturae dotibus, quales erant ingenium, comitas, judicii maturitas; sive ab honesta, et civili educatione, qua functus erat ab optimis Parentibus; sive etiam ab aliis donis, quibus abunde fuerat ab supremo munerum largitore cumulatus. Atque eo quidem devenerat ejusmodi sui contemptus, ut magnae vir auctoritatis, cui Joannes aperiebat animi sui arcana, necessarium crediderit ipsi persuadere, non vulgaribus dotibus insignitum se se: ne videlicet opinio illa, quam perperam de se conceperat, in perniciosam abjectionem desineret; noxiaque subinde negligentia, dona sibi commissa non excoleret. Hinc illa mirabilis propensio ad viliora quaeque munera sibi adjudicanda: hinc

pariter, quod hilari semper animo tum aegrotis, tum etiam bene valentibus inserviebat; utique vires charitate suppeditante: nam vires corporis ut ab adversa valetudine, sic etiam ab inedia voluntaria extenuatae, vel sibimet inserviando vix sufficerent. Hujus itidem altissimae virtutis fructus erat tetra illa cogitatio, qua mirum in modum excruciatum, in haec verba semel, et iterum prorupit: *Equidem, si Deus aliquando Socios exules ad excolendam suam vineam revocaret, nec verbo Divino annuntiando, nec ministerio confessionum idoneum me futurum existimo.* Profecto sua ille sententia nec morum scientiam, nec fere grammaticae rudimenta satis didicerat. In cubiculo cum contubernalibus, in triclinio, in sacello, ubilibet tandem plures congregari opus esset; non modo postremo contentus erat loco; verum et hunc praeoccupare satagebat. Id vero, quantum industria poterat; longe nimium ab affectata quadam demissione, quae solet sibi honores viis obliquis aucupari. Verbum, quod suam laudem redoleret, nunquam auditum est in ore Rotericii; qui ut erat caute solers in suis dotibus altissimo silentio tegendis, ita facilis admodum in alieno merito extollendo. Et quidem ut laude dignum in alio quid viderat, continuo ad amicos (quantumvis intempestiva videretur interdum narratio) rem nuntiare festinabat, innocentis pueri sinceritate, qui rei, quam laudat, desiderium ingenue aperit; nullo tamen malesanae invidiae livore maculatur. Paucis ante postremam aegritudinem die-

diebus, cum Joannis cubiculum ingrederetur quidam ejus familiaris, invenit ipsum lacrimarum pelago immersum, ut aegre posset salutem dicenti respondere. Interrogavit amicus: quae tanti fletus causa esset? Silebat propemodum obstinate Joannes; fortasse, ne inconsulte ab humanis expeteret solatium, quod ab uno Deo sperandum in calamitatibus judicabat. Sed cum alterum miseratio, et charitas urgerent, atque iterum tertioque precaretur, ut ingentis doloris causam aperiret; haec tandem ab afflicto verba potuit extorquere: *Equidem animo vehementer crucior, quoniam praeter alia mea crimina, terribissima me subiit cogitatio, totam meam vitam fuisse hactenus fucatam virtutis imaginem, simulatam pietatem: angor nimium quantum, atque intrinsicus torqueor, quod propterea me virum probum, falsa delusi specie, nonnulli existimaverint; atque inde in funestissimam veni suspensionem, me jure merito aeternis flammis a Deo, justo Judice, detrudendum.* Exhorruit familiaris ille, cum ejusmodi audiret ab ore viri immaculati; ac datis, quaqua potuit, solatii verbis, admiratione attonitus recessit, secum ipse cogitationem evolvens, quo posset pacto, se tam acriter calumniari, qui vitam semper duxerat, quae non conflati ex humana carne, sed fere Angeli videbatur.

Hanc animi demissionem consequitur indidua comes paupertas, in cujus cultu, atque amore plura nobis, eaque miranda reliquit Joannes documenta. Demonstravimus alibi, hanc
a puc-

a puero charissimam illi fuisse virtutem, fratrique natu majori, suo tractandam arbitrio pecuniam, quam undecunque Joannes ipse acquireret, permisisse. Deinceps voto paupertatis in Societate devinctus, pauperrimam egit vitam, pauperrimus ab illa excessit: nec certe rem ullam pretiosam, a qua Joannem divelleret, mors invenit; qui, nisi quasdam Sanctorum imagines, easque papyraceas, libros aliquot de coelestibus agentes, et macerationis instrumenta, nihil eo tempore possidebat. Quidquid ultro sibi a benevolis offerretur, nunquam recepit, nisi habito Superioris consensu. Cum Patzquari grammaticam edoceret, assidue ad ipsum deferebantur munuscula: ibi enim gentium in delitiis habent puerorum Parentes, animi grati nomine, pluribus id generis Magistrum demereri. Joannes vero quaecunque reciperet, praemisso Superioris assensu, aut in domus penuaria cella reponerat, aut discipulis ipsis, aliisve indigentibus distribuebat. Siquando aliquid pro suo usu peteret, quanquam abunde suppeditaretur, id tantummodo sibi sumebat, quo praesenti necessitati satisfaceret. Hanc animi temperantiam non solum servavit, re Societatis in hispanis ditibus integra, cum pro necessariis ad vitam religiose tuendam habebant Socii communes proventus; verum idem caducorum omnium despectus, paupertatisque studium in illo vixit post inversa omnia, cum in solo alieno suae deberet indigentiae unusquisque consulere. Mexico discedens, pro immenso itinere secum detulit
T
duo,

duo, triave indusia, totidem subligacula, et paucos libros coelestia tractantes, quibus otium per viam depelleret, atque animum inflammaret. In exilium cum devenisset, ubicunque diversatus est, ad alienum semper vixit arbitrium, unam aliquem e sibi familiaribus quaerens, cui sua committeret omnia, traderetque custodiendam et annuam sibi ab Rege datam pecuniam, et siquid alias charitatis nomine donaretur. Pecuniam pro Missae sacrificio recipere nunquam voluit; nisi hostiam ille offerret, ut habitis inde nummis necessitati alienae subveniret. Quadam die ad aras cum fecisset, ut amici absentis vices impleret, obstinatissimo fuit animo in pecunia, pro sacrificio oblata, rejicienda; donec manifeste declaratum illi est, eatenus id sibi dari, non quod Missam alterius loco celebrasset, sed quod alter ipsi, tanquam pauperi stipem, beneficis largiretur. Unum illi duntaxat in cubili erat linteum, et nullo operimento cervical; nullum praeterea stragulum, quod debile, atque affectum corpus ab hiemis asperitate defenderet. Hanc hominis indigentiam tunc primum novere Socii, cum ille Bononiae febribus laboraret: cui penuriae cum illico generosa cujusdam charitas occurrisset; Joannes, ut convalevit, restituere tentavit, quod tempore infirmitatis acceperat. Ac sane restituisset, nisi qui dederat, torvum aspectum opponeret, suaque resumere dona obfirmate recusaret. Hic idem beneficis nihil movere illum precibus alias potuit, ut nonnulla, quibus egebat, ab se reciperet.

ret. Ipse ille Socius, cui sua commiserat, vigilantissimi sedulitate rimari opus habebat, siquid fortasse illi deficeret: nam vel sua petere, ut plurimum abhorrebat. Coemit olim nescio quid sibi necessarium, et pro decem assibus, quibus fuerat res vendita, convenit pecuniae suae custodem: qui custos cum assem tantummodo tradidisset, inde intellecturus, num monetarum pretium Rotericius cognosceret; festinabat iste debitum solvere, nihil plane dubitans, nummum sibi traditum decem assibus constare. Beatam dixerim ignorantiam! ut beatum virum, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecuniae thesauris! Haec sane ignoratio a generoso contemptu, vel etiam taedio rerum omnium caducarum, trahebat originem: et certe pecuniam, tertio quoque mense Sociis exulibus ab Rege assignatam, ut chartula involutam acceperat, suo illi rerum custodi confestim tradebat; quin vel ipsam recensere, vel saltem aspicere dignaretur. Nummos, etiam alienos, nunquam prope se patiebatur; quod manifestum fecit, cum precanti Socio, ut, ipso jacente infirmo, paucae monetae sub cervicali ad breve tempus deponerentur, id admittere negavit omnino. Neque vero hunc paupertatis amorem in pecunia solum contemnenda demonstravit; verum etiam erga omnia, quibus utebatur, ita erat affectus animo, ut nihil gauderet, ea possidens; nihil, amittens ipsa, tristaretur. In postrema aegritudine Superiori tradidit testudineam pyxidem, qua pro custodiendo *tabacco* usus olim fuerat;

semet accusans, quod fortasse illam voluptate quadam possideret, ultra quam inopiae voluntariae perfectio pateretur. Ac ne quid timendum esset de ineuntis morbi contagione, proptereaque secum retinere pyxidem juberet Superior; serio testatus est, infirmum se nunquam illam contrectasse.

Quod ad castimoniam attinet, satis est dicere, neminem ullo unquam tempore fuisse, qui aut verbum ab eo audierit, aut factum conspexerit, quod angelicam hanc virtutem vel minimum macularet. Dum per vires licuit sibi in necessariis quibuscunque ministrare, nullatenus permisit ab alio tangi, vel prostratus jam, et mirum in modum debilis; nec visus unquam est, etiam innocentis joci causa, manu aliquem contrectare. Omnino verecundus, et pudicus, qualis intus erat, exterius apparebat; ea constantia maxime in vultus modestia, ut ingenta sibi a natura virtus illa pulcherrima videretur. Neque tamen haec illi gloria sine acri certamine: nam stimulis aliquando tentatus, de re inhorrescens, victor statim sui, triumpho felix, dulcissima serenitate fruebatur; nullis inde morsibus, qui meticulosos turbare solent, agitatus.

Toto vitae suae religiosae tempore singularis fuit in obedientiae virtute, quam tanti fecit Ignatius, ut potissimam esse tesseram familiae suae desideraret. Nec animo duntaxat promptissimo quodlibet Superiorum imperium exequabatur; verum et cum voluntate judicium

quo-

quoque submittere, perantiquum illi fuit. In conscientiae scrupulis, aliisque internis fluctibus, quibus ob exaestuans perfectionis desiderium persaepe agitabatur, confestim adibat Superiorem, aut Sacerdotem sibi a confessionibus; quorum sententiae, nihil unquam dubitans, acquiescebat. Ea propter oppido diligenter curabat, domi habere Sacerdotem, cui conscientiae panderet recessus intimos, et quem in dubiis, atque angoribus, nulla facta mora, conveniret. Nullus illi erat intolerabilior cruciatus, quam si suo daretur arbitrio, rem agere, vel non agere; ut maxime in delitiis, quod omnino facere juberetur, nulla suae data voluntati electione. Neque propterea in obediendo defuit certamini locus: quippe non semel existimavit, Superioris vocem rationi adversari; tunc enim vero non queri, non alios in suo conspectu quereutes pati, mirifice silere, imperium in meliorem partem accipere, nervos omnes intendere, ut nihil suum ab imperantis iudicio discreparet. Convenit olim familiarem quemdam, consiliorum suorum participem, de re quadam interrogaturus, quam sane dubitabat, num propriae voluptatis, num pietatis impulsu desideraret? Quam cum alter, serio pensatis omnibus, obedientiae perfectioni non prorsus consentaneam opinaretur, nihil ultra opus habuit Joannes, ut ab se cogitationem rejiceret. Ac pari quidem studio suis Majoribus morem gerebat, sive voluntati suae duntaxat, sive valetudini etiam adversari crederet, quod ab illis praecipiebatur,

T 3

aut

aut consilii tantum gratia pronuntiabatur. Anno Theologiae curriculi secundo cum ille Mexici vacaret, fuit benevolus quidam, qui a Provinciae Praeside veniam exoravit, ut, quandoquidem Joannes affectis esset, ac prostratis viribus, Angelopolim immigraret; ubi scilicet ante biennium saniori usus erat corporis habitudine. Verumtamen cum aeger odoraretur, id non probare Collegii sui Rectorem; summi Moderatoris permissu posthabito, Mexici remanere maluit, quantumvis aerem valetudini suae perniciosum esse intelligeret. Aegritudinis extremae diebus non semel accidit, Superiorem cum illo familiariter colloquentem dicere: *Juvaret te fortasse, si tali cibo, si tali medicamento uteraris.* Vel ita suaviter proposita Majorum voluntas, audiebatur a Joanne propemodum instar imperii: proinde ut primum Socius, cujus curae commissus erat, ingrediebatur cubiculum, in haec infirmus erumpebat: *Videtur velle Superior, hoc me refici alimento, illam tentare medicinam.* Quod utique faciebat etiam in rebus illis, quae maxime cum palato pugnarent, et quas etiam longa doctus experientia suae corporis constitutioni minime accommodatas existimaret. Eadem mentis facilitate obtemperabat semper Medicis, valetudinarii Praefectis, aut quilibet esset alius, qui quocunque posset pacto videri Superior. Saepe tentavit Medicus voluntatem ejus rimari, priusquam medicamenta praescriberet; semper tamen infirmum audivit ad omnia paratum, quaecunque mallet ju-

be-

bere. Fuit, qui Medici opinionem, audiente Joanne, impugnaret; ille tamen continuo respondit: *Atqui obediendum est Medico, si Societatis leges meminimus.* Socius ille, qui Joanni in aegritudine ministrabat, cum somno bene dispositum quadam nocte illum videret; hortatus est, ut illico se se ad requiem capessendam, nihil aliis intentus, compararet. At, pius inquit aeger, quaedam sunt preces, quibus nondum satisfeci. Et alter: Nihil hodie de istiusmodi. Obtemperavit confestim Joannes, duntaxat interrogans: *Num sibi liceret, audito horologii sonitu, Deiparam de more salutare?* Quod cum licere audiisset, totus hilaris ad captandum somnum incubuit. Plura id generis recenseri possent, tum quae vidi egomet, tum quae a Socio audivi, viro probo, atque integra fide, qui postremae infirmitatis tempore Joannis se dedit individuum administrum. Sed longissime procedere opus esset, si quae nobis reliquit hujus virtutis documenta, singillatim mandare posteritati vellemus. Id certum: extremis vitae quinque mensibus, nullam unquam diem, nullam ferme horam transiisse, quae sine linea esset eximio illi obedientiae cultori.

Societatis praescriptiones vel minimas accurata diligentia observavit. Atque id in causa, cur nunquam praetermiserit, quotidianae coelestium commentationi ad praestitutam horam incumbere, librum aliquem de divinis rebus evolvere, bis in die opera sua omnia, dicta, et cogitata, ad trutinam revocare. Qui-

T 4 bus

bus rebus ne tempus fortasse deficeret, praecupabat causas avertere, quae possent in tempore occupationibus praefinito contingere. Propterea diluculum praeveniebat, ut demonstratum est, sacris illico exercitationibus vacaturus; noctuque statim a coena in cubiculum secedebat, (cum nimirum pro Superioribus liceret) tum ut postridie meditanda praelegeret, tum ut lacrimaretur in solitudine, si quas in exeunte die labeculas admisisset. Inquisitionem illam vitii in unoquolibet dominantis, quam Divus Ignatius maxime commendabat, ita constanter, et religiose observavit; ut paucis ante mortem horis commentariolum illud, in quo suos lapsus notabat, enixe flagitaverit. In quinque illis mensibus vitae suae postremis, pluries interrogatus est: Num cupedias aliquas maxime appeteret, quibus libenter, nisi morbo impediretur, palatum recrearet? Nunquam his datum ab illo responsum; quinimo turbatus illico vultus indicium erat animi ad talem interrogationem insigni affecti molestia. Suus autem ille administrator cum id scrutari opportunum arbitraretur, quadam die vehementer institit in eodem inquirendo; ut tandem a pio infirmo haec audierit supplicia verba: *Equidem oppido te precor, quaecumque volueris, mihi porrige; nihil vero unquam perconteris de mea super istiusmodi rebus voluntate.* Cujus responsi cum causam alter postularet, in haec Joannes: *Quandoquidem infirmi etiam Ignatiana lege tenemur, qua nobismetipsis in rebus omnibus adversari imperamur.* Atque

idcir-

idcirco semel, et iterum amaras dedi lacrimas, quod similiter interrogatus anteactis temporibus, meam voluntatem aperuerim. Siluit cum admiratione Socius; neque tamen omnino destitit: nam aegroti fretus obedientia, Rectorem precatus est, ut Joannem blandis verbis hortaretur ad aperte significandum, in qua potissimum dape delectationem capesseret. Id cum Rector fecisset, ac denuo Socius ille infirmum convenisset: *Ecce me nimium agitatam,* inquit Joannes inter suspiria, et lacrimas, *ad Superioris praeceptum;* (hujus vel consilium ipsi praeceptum erat) *gravibus enim verbis hortatus est, ut propalam dicam, quidquid appetam manducare: cumque plura mihi occurrant, quae sane dubito, num reapse appetam, num tantummodo in mentem veniant; utique obediendi rationem non calleo.* Ad haec Socius, quo pacem turbato aegri animo restitueret, cum polliceretur, impetraturum se ab Superiore sive praecepti, sive consilii revocationem. *Id vero minime,* ait Joannes: *nolo enim, ultro oblatum obedientiae meritum effugere mihi e manibus; proinde satis erit, si Sacerdotem a confessionibus ad me afferas, a quo cum audierim, quomodo verba illa Rectoris intelligere debeam, tempestas haec intestina sedabitur.* Custodiebat sincera fidelitate legem illam, qua Socii jubebantur adire interdum Superiorem, pro violatis legibus poenam flagitaturi: quod certe agebat, non ut consuetudini satisfaceret, sed religiosa impulsus demissione, atque intimo dolore de lapsibus etiam illis, quibus nunquam non obnoxia est humana fragilitas. Non

Non quidem potuisset ad constantem hanc Societatis praescriptionum custodiam pervenire, nisi et corporis maceratione, et perpetua de animi motibus victoria suffultus. Utraque egregius a tenero, quamparcissime alebatur, et pene dixerim, vix quantum satis esset ad mortem arcendam; nihil unquam de ciborum delectu curans, nisi quod iis potissimum assuescere voluit, quos debili corporis constitutioni magis idoneos judicabat. Ad haec, sexta quaque feria, sabbatoque jejunium servabat: quem sane morem a pueritia inceptum, nisi aegritudine interveniente, nunquam abrumpere ausus est; quinimo piaei isti consuetudini quasi sacramento constrictum credebatur se se. Pluries macerabatur hac voluntaria inedia, quam instar purissimi flosculi offerebat ante solemnia Mariae Virginis, aliorumque Divorum, quos praecipuo cultu, et religione prosequabatur. In his diebus jejunio destinatis ita secum erat severus, ut, siquando ex familiaribus unus aliquis infirmae ipsius misertus valetudinis ad modicum invitaret jentaculum; aut fere nunquam; aut aegerrime obtineretur, id invitationis ab illo suscipi. Nullius unquam flectebatur precibus, ut, quanquam afflictus valetudine, carnes illis diebus gustaret, in quibus ab Ecclesia prohibentur: quod si Superior id facere ex potestate imperaret, eo frugi carnibus vescebatur, ut Rector idem de re monitus non semel jusserit, denuo illum refici statim a prandio. Cum puer adhuc grammaticae daret operam, jam assueve-

rat

rat cilicio, et flagello corpusculum macerare: quam in semet austeritatem sane adauxit, postquam Societati nomen dedit. Id autem, ut caetera omnia, ne latum quidem unguem recedens a conscientiae Moderatoris consilio: a quo fraenari opus erat adolescentis fervorem; ne fracta morbis valetudo rueret omnino in deterius. Et hoc Joannes vehementissime lamentabatur, quod aegram corporis constitutionem sortitus, vacare non posset sibimet castigando ad flagrantissimi desiderii mensuram. Caeterum quantum de hoc demere cogebatur Moderato- rum imperio, tantum in assidua cum affectibus animi luctatione semet vincere adlaborabat. Natura fuit praefervidus, atque ad iracundiam pronus; quam tamen adeo compressit, ut mutasse prorsus indolem videretur. Proinde in ejus vultu perquam raro comparuerunt irae motus, illi etiam, qui non ab animo conscio, sed ab ipsa natura sunt: blandus erat semper, in colloquio subridens, et cum obvio quolibet religiose hilaris, atque amoenus. Vi opus erat extrinsecus illata, quoties agebatur de quacunque ipsi procuranda commoditate. Bononiae cum angustum illi cubiculum obtigisset, quod quidem Sole percussum mane toto, aestivis mensibus habitari vix poterat; ex amicis quidam secreto impetravit ab alio familiari, ut pro fenestrae custodia lineum velum ultro Joanni largiretur. Quod accipere donum postquam ille diu restitit, iteratis tandem precibus cessit: neque vero ad veli usum devenit, nisi post novum cum amicis certamen,

et

et longam moram : id nimirum existimabat, nimum indulgere suo corpori ; cui jure bellum indixerat. Contubernali quondam usus est, quo nullus fortasse cogitari posset, qui Joannis indoli magis adversaretur ; nunquam tamen auditus est conqueri, neque ulli notum esset, quanta Rotericius afficeretur molestia, nisi animadversum fuisset, hominem silentio, et solitudini natura deditum, magnam diei partem in domus ambulacro exspatari ; quo nimirum lectioni, studio, idque generis aliis occupationibus de more satisfaceret. Postremo laborans morbo, quatuor totos dies ex Medici imperio ab aqua prorsus abstinuit, atque omni alio liquido ; nisi quod inter prandendum, ter vinum gustabat, quantum capit cochleare. Porro quam sitiret aeger per eos dies, qui totus alias urebatur intrinsecus ; uni certe notum, qui nihil non intelligit Deus : etenim a Joannis ore nullum de siti, nullum de crudeli Medici praecepto lamentum. Interrogatus, num siti fatigaretur ? *Sitio paululum*, aiebat. Quem respondendi morem eo constanter tenuit, quod vehementer timebat, ne rem verbis adaugeret : propterea cum gravissime laboraret, si de statu valetudinis rogaretur, id unum ab eo responsum eliciebatur : *Progredior ulterius* : quin se habere melius, aut pejus, affirmaret. Caeterum utcunque ille cruciatum suum occuleret, satis argumentari potuimus ; cum per dies anteriores, eodem impetrante Medico, quinque horarum spatio, aquae sextarios plus quatuor perquam cupide potasset.

Id

Id profecto constitit, tremendo illo quadriduo Joannem enervatum omnino fuisse, ac viribus imminutum. Utiq̄ue aegrotus ipse credit, illud Medici praeceptum sibi esse mortis decretum ; nihilo tamen secius vitam obrulit libentissime obedientiae victimam, secum tacite volvens illustre hac de re Lojolae documentum. Quidquid medicamenti nomine ipsi afferebatur, quanquam gravissimo esset odore, stomachumque moveret, ridenti sumebat vultu, quasi palati voluptatem satiaret ; quin unquam indicium nauseae vel curiosi spectatores animadverterent. In diuturna illa aegritudine nullus ab eo gemitus prodibat ; neque vero signa illa doloris, quae propemodum vitare non posse diceres etiam homines invicta patientia. Quod sane, cum acerbissimis vexaretur doloribus, prorsus mihi erat miraculo proximum. Et quam sibimet vim inferret, ut hanc afflictæ naturæ vocem comprimeret, inde compertum fuit maxime, quod inter dormiendum conqueri saepe audiebatur. Porro signum fere indubitatum habuimus, interitum ejus proxime imminere, cum debile vix interruptum lamentum auditum est, quod ille ultra non poterat cohibere. Haec Joannis in postremo agone patientia, quæ ducebat originem a perpetua de internis motibus victoria, toto vitae cursu sibi constitit : nunquam enim vir ille a patiando abstinuit, tum voluntaria suimet maceratione, tum internis a Deo immissis agitationibus, tum etiam infirmitatibus. Has inter gravibus pene semper afflictabatur ad ossa dolori-

loribus, qui feria quaque sexta, quasi facta periodo, increscebant: ut a me interdum rogatus; qui se haberet? unum ab illo audierim: *Feria sexta est.*

Plura superius commemorata satis declarant, quantus fuerit Joannes in colenda Fide. Ab hac virtute, quae in Christiani praecipuis est, egregia illa pietas erga Numen Eucharisticum descendebat. Assidua, protractaque ad longum tempus cum ipso Numine colloquia; fervens a pueritia consuetudo, nullo unquam tempore interrupta, ter in hebdomada reficiendi se dape coelesti; piae ipsius delitiae in ministrando facientibus ad Aras; incredibilis voluptas, constantiaque in Missa peragenda, postquam Sacerdos initiatus est; utique demonstrant affatim, ad excelsam in hac virtute perfectionem Rotericiu[m] devenisse. Mane quotidie longa, ut supra memoravimus, Divinarum rerum meditatione comparabat se ad hostiam Deo immolandam: cui Sacrificio cum dabat operam, ea erat sensuum custodia, pietatis fervore, ac mente ad rem intenta; ut sacri operis Fidem in adstantibus excitaret. Ne latum quidem unguem ab Ecclesiae legibus in hoc opere Divino faciendo discedebat: legebatur assiduus, atque attenta cogitationeolvebat, quae scripsit hac de re Antonius Natalis, vir clarissima pietate. Ac sane, qui corda hominum scrutatur Deus, quadam ostenti specie manifestasse videtur, quam probaret ea fervidi sui Ministri sacrificia: nam cum diu, noctuque vehementissima
tussi

tussi ad nauseam usque concuteretur, nec nisi longo post tussim tempore, vires, et quietem recuperaret; nunquam plane accidit duobus totis mensibus, quibus in ea corporis valetudine offerre licuit sacram Hostiam, ut ad aras positum tussis impeteret. Quinimo Joannes ipse apud Medicum asseveravit, uno Missae tempore sibi ab hoste molestissimo tanquam inducias concedi. Atque hic omittendum non censeo, quod etiam prodigio simile plures credimus. Tertio Kalendas Decembres cum domesticum sacellum sacrificaturus ingrederetur, adhuc omnino anceps, num de Corde Jesu, num de Maria Virgine Sacrum faceret; casu apertum in ara reperit sacrorum librum, in quem ubi vertit oculos, Missam conspicit ad impetrandam gratiam bene moriendi: et cum se intus repente agi sentiret impulsu, singulari pietatis ardore voci obsecutus est, quam existimavit Divinam; et pro semet feliciter morituro coelestem libavit Hostiam, utique postremam; cum insequenti die ita jam graviter vires languerent, ut ultra non datum illi sit ad aram accedere. Tres fere totos menses cubili prostratus, ac doloribus afflictus, protraxit adhuc difficillimam vitam; neque vero dies transivit ullus, quin Eucharistico cibo reficeretur: qua coelesti voluptate ne unquam ipse prohiberetur, orabat enixè Sacerdotem, cujus erat curae commissus, epistolam illam commemorans, qua Vincentius Carrafa, summus olim Societatis Magistratus, laudabat maxime, hac Divina dape recreari
quo-